

**Швець
Ірина Борисівна**

народна артистка України,
професорка кафедри вокально-хорової
підготовки, теорії та методики музичної освіти,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0003-3803-9683

**Лопатюк
Юрій Олегович**

концертмейстер кафедри вокально-хорової
підготовки, теорії та методики музичної освіти,
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського
ORCID: 0000-0003-3614-6418

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ ТЕАТРАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «РЕЖИСУРА МУЗИЧНО-ВИХОВНИХ ЗАХОДІВ»

Перед системою вищої освіти України визначено завдання максимально-го розкриття творчого потенціалу майбутнього фахівця, його саморозвиток і формування професійної компетентності. Саме тому фахова підготовка студентів спеціальності «Середня освіта (Музичне мистецтво)» спеціалізації «Режисура музично-виховних заходів» у Вінницькому державному педагогічному університеті спрямована на розвиток творчої особистості вчителя-музиканта і базується на ідеї використання досягнень театральної педагогіки. Театральна педагогіка накопичила величезний досвід із виховання творчої особистості. Особливо цінним є звертання до основних її принципів:

- обов'язкове включення уяви, що обумовлює творчу діяльність у пропонувані обставинах і впливає на весь процес оволодіння роллю;
- активність при виконанні завдань;
- використання засобів акторської виразності в процесі комунікації.

У зв'язку з тим, що у функціонуванні театральної і музично-педагогічної видів діяльності є багато спільного, і враховуючи складність сучасних музично-педагогічних завдань, ми вважаємо доцільним втілення в навчальний процес теоретичних і практичних основ театральної педагогіки та новаторського театального досвіду.

На заняттях з «Основ акторської майстерності» студенти поетапно проходять через так звані «цех тренінгу» та «творчий цех», де практична робота побудована на основних засадах і принципах системи К. С. Станіславського. «Цех тренінгу» передбачає передусім зняття фізичної та психологічної напруги, а також опанування основними елементами акторської майстерності, до яких

належить сценічна увага, уява та фантазія, сценічна дія, почуття правди і віра, спілкування, взаємодія, емоційна пам'ять. Також у комплекс акторського тренінгу входить розвиток сценічного мовлення, що передбачає дикційну чіткість, орфоепічну грамотність, володіння комбінованим диханням, вміння використовувати засоби логічної виразності, такі як логічні паузи, логічні наголоси, логічну мелодію. Предметом особливої уваги є розвиток пластики рухів та жесту. Вивчаючи техніку правильної ходи, правильної статури, студенти набувають гарної правильної постави та легкої граціозної ходи. Виразності рухів сприяють вправи «Пружина», «Хвиля», «Змія», «Крила», «Муха», «Схопити-кинути» тощо. Широко використовуються вправи на знаходження психологічного жесту у таких діях: відкривати, закривати, брати, ламати та інше.

В процесі етюдної роботи студенти освоюють та удосконалюють такі елементи психотехніки, як сценічна увага, сценічна свобода і віра в пропоновані обставини, сценічна дія і спілкування. Складові етюда (думка, подія, дія, обставини, імпровізаційне самовідчуття) сприяють не лише удосконаленню фізичних дій у пропонованих обставинах, а й спонукають студентів контролювати свій психофізичний стан, керувати ним. Широко використовуються етюди на оволодіння словесною дією: спитати, покликати, довести, роз'яснити тощо, в яких на перший план висувається психологічна дія. На заняттях з акторської майстерності достатня увага приділяється розвитку техніки спілкування. Для цього використовуються парні етюди на взаємодію з мінімальним текстом. Виконання таких завдань потребує імпровізації, внутрішнього і зовнішнього пристосування до партнера.

Практична робота «Творчого цеху» спрямована на розвиток творчої уяви, яка може стати стимулом пошуку креативних рішень, значно розширити коло асоціацій. Студентам пропонується особисто створити казку та розіграти її на основі пунктирного сценарію, розраховуючи на колективну імпровізацію. Також широко використовується драматизація уривків із літературних текстів, виконання поетичних творів, монологів із драматургічних творів.

Стимулює творчу активність інсценування українського музичного фольклору, що має на меті розкриття ідеї музичного твору шляхом його сценічного втілення. Національні стильові властивості української музики базуються на комплексі мелодичних, ладових, ритмо-гармонічних засобів виразності, особливо на характеристиках інтонування, і це все сприяє перетворенню звукових образів на чуттєву реальність, яка віддзеркалює національні традиції [1, 31].

В процесі інсценування зовнішнє втілення звукового образу відбувається за допомогою комплексного використання різних видів мистецтва: танцю, пантоміми, драматичного театрального дійства. Також сюди слід віднести ви-

готовлення декорацій і костюмів, використання предметів прикладного мистецтва. «Театралізована народна пісня, — підкреслює В. Ф. Черкасов, — допомагає сприймати світ музики, слова й театралізовані дії як єдиний творчий процес, що дає виконавцям і слухачам радість, наснагу і естетичну насолоду [2, 210]. Все це сприяє удосконаленню навичок, набутих у «цеху тренінгу», та їх комплексному втіленню.

Кульмінаційною крапкою творчої роботи є підготовка театралізованого колективного звіту на тему, що співзвучна професійним інтересам студентів та орієнтована на подальше використання її під час проходження педагогічної практики. Це колективна творча літературно-музична композиція «Така її доля» за поемою Т. Г. Шевченка «Катерина», музично-поетичний лекторій «Сучасні митці Вінниччини», «Блукаючи вулицями Вінниці», колективна авторська музична казка «Рукавичка на новий лад». Таким чином студенти ґрунтовно готуються до майбутньої професійної діяльності з організації музично-виховних заходів.

Досвід роботи зі студентами спеціалізації «Режисура музично-виховних заходів» переконує в необхідності широкого втілення театральної педагогіки в навчально-виховний процес педагогічних вузів і спрямовує на пошук нових форм і методів роботи.

Список використаних джерел:

1. Брилін Е. Б. Теорія і практика музично-творчого розвитку студентів мистецьких спеціальностей : навч.-метод. посіб. Вінниця : Нова книга, 2019. 168 с.
2. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти : навч. посіб. Київ : Академія. 2016. 240 с.